

zeer winstgevende portretkunst van hooggeplaatsten en aanzienlijken. De kunst was voor hen nog een ware levensfunctie; en was zekere scheping voltooid, dan hadden zij daarmede aan een zich opdringende behoefte voldaan en spraken zij er verder niet roemzuchtig over of hoogstens alleen onder beroepsgenooten.

Maar die voormalige echte arbeidslust bestaat bij ons niet meer, hij is afgestorven. Het arbeiden is tegenwoordig te gemakkelijk geworden. Maar het zijn juist de weerstand en de moeilijkheden welke overwonnen moeten worden, die de kracht stalen en het karakter opbouwen. De zenuwachtige, koortsige gejaagdheid, die de huidige menschheid kenmerkt en die tot niets nuttigs dienstig is, was den Ouden onbekend. Zij bewonderden de schoonheid, die zij in hun kunst trachtten weer te geven; en ook de beeldhouwers der Renaissance werden bezielde door een soortgelijke geestdrift als die der Grieken. In beide tijdperken was de kunst geliefd en werd zij gedragen door de sympathie des volks; terwijl in onzen tijd zulk een kunstliefde bij de groote menigte niet meer wordt gevonden. Werd voorheen de kunstenaar omgeven door een atmosfeer die hem bezielde en die zijn artistieke ontwikkeling bevorderde, in den huidige tijd vindt hij geen steun meer bij de menigte; en indien het zóó blijft doorgaan, zal wellicht reeds in een dertig of veertig jaren een geweldige decadentie aan den dag treden.

Toch zijn in de moderne maatschappij de echte artisten nagenoeg de eenige menschen die hun beroep nog met plezier en zelfvoldoening uitoefenen. Wat onzen tijdgenooten het meest ontbreekt, is de liefde voor hun werkkring. Bijna alle hedendaagsche menschen schijnen den arbeid te beschouwen als een droevige noodzakelijkheid, als een vervelende en verwenschte karwei, in plaats van dien te beschouwen als datgene wat reden aan ons bestaan geeft en ons geluk uitmaakt. Hoeveel gelukkiger ware niet de menschheid, indien zij den arbeid aanzag niet als een brandschatting maar als het eigenlijk doel van ons bestaan. En hoe wenschelijk ware het daarom niet, dat in alle beroepen een grooter aantal artistieke naturen gevonden werden, d.w.z. dezulken voor wie de arbeid een vreugde is.

In een door Rodin nagelaten stuk heet het in soortgelijken zin: Het is de a r t i e s t, die zijn beroep aanbidt: zijn kostelijkste belooning vindt hij er in, goed werk te leveren. In onzen tijd echter tracht men de werklieden tot hun eigen ongeluk er toe te brengen hun arbeid te haten en dien te saboteeren. Maar de wereld zal niet gelukkig worden, vóórdát alle menschen een artiestenziel verkregen hebben, d.w.z. voordat allen g e n o e g e n zullen vinden in het volbrengen van hun taak. ■ ■ ■

Ondanks dit alles en ondanks de groote beteekenis der kunstzinnigheid worden kunstwerken gemeenlijk niet gerekend te behooren tot de n u t-